ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: . . ф. 12 или 30 дин.
на по године: . ф. 6 или 15 дин.
на четврт године: ф. 3 или 7½ дин.

Појединн бројеви стају 10 нов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова.
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом

Претплата и огласи шаљу се на администрацију, а рукописи уредништву „Бранника“ у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Бранника“ налази се у кући г. А. Пајевића, у дунавској улици.

Рукописи се не враћају.

Број 99. У Новом Саду, у суботу 26. августа (7. септембра) 1895. Год. XI.

ПОСЛЕДЊИ ОБРЕНОВИЋ.

Живот српског краља Александра Обреновића висио је пре неколико дана о танкоме концу. Једва несвестица и српски краљ утопио би се у бесним валима далеког мора. Живот краљев био је у великој опасности, и само његова присебност, телесна јачина и душевна енергија избавила га. је Краљ Александар купао се у мору и мало се даље одмакао од обале. Међутим се море ускомешало, таласи се подигну, те младоме краљу ускрате повратак обали. Настаде страшан трепутак, борба младог краља са ужасним и немилостивим непријатељем. Са обале не могу да притекну краљу у помоћ, јер њима таласи недају напред. Између краља Александра и његових избавитеља подигао се водени зид и краљ је сам водио ужасну борбу између смрти и живота Један краљ, коме се толики клањају, мора сву снагу да напрегне, да се одржи на воденој површини; један млад човек, коме се тако мили живити, мора без невоље, да гледа смрти у очи. Онај, од кога се уклањају сваке невоље, који не зна за борбу живота, мора да се бори, да спасе свој живот. Једна несмотреност и смрт би својим страшним канџама дограбила младога краља; да је отпорна снага била слабија, уништен би био краљев живот. Последњи Обреновић престао би живити...

Но Бог је хтео да избави младог краља и нема сумње, да је цела Србија одахнула, кад је чула, каква је опасност претила животу српског владаоца, која је срећно уклоњена

Ако је до неке мале бравуре, онда српски краљ може после одмора, бити са собом задовољан. Кад се један млад човек налази у такој неприлици, те се сопственом снагом избави, нема сумње, да та срећна околност подиже његово самопоуздање. Један обичан племић поносио би се, како је добар пливач, издржљиве нарави и велике присебности, да се спасе од очевидне смрти тамо, где други подлегну, којима је пливање занат. Краљ се спасао, а његов учитељ пливања се удавио. У томе има нешто романтичнога, које може годити младоме витезу.

Но један краљ, и ако је младић, има сасвим других обвеза, јачих обзира. Живот владара не ставља се за једну личну бравуру на коцку. Тај живот треба да је и сувише скупоцен, а да се с њим играти може; тај живот има својих светих дужности, те се не би смео излагати, да буде сиграчка бесних таласа. Живот владарев није његова лична својина, с којом он располагати може. Као што је у владару оличена држава, тако и његов живот припада оном друштвеном склопу, коме он стоји на челу. Има прилика где и владар треба да покаже смелости и пожртвовања. Цар Максимилијан волео је погинути, него да се из Мексике врати као побеђен, као протераница. Краљ Умберто за време најжешће колере по болницама посећује тешке болеснике. Цар Александар III. не плаши се динамитске бомбе, и не пошуштa тамо, где је у питању углед руског цара. Има прилика где је и владарима смрт мање зло. Има околности, где и престо није тако узвишен, да га неприлике не могу дохватити, где и краљевски плашт не заклања од удараца несретне судбе. Има тренутака, да и краљевски мач задркће у руци; али те прилике и околности могу наступити само онда, ако је у питању срећа и величина земље, слава и напредак владалачког дома, углед и част владалачке личности. Али да владалац лако скаче у опасност, да се излаже опасностима, које не доликују њему, то се обично не догађа у владалачким кућама. *Ако је владар и несмотрен, увек има из околине његове, који пазе на њега и чувају га, заклањају га и упрошив воље његове.* И то је сасвим умесно, јер тај живот не припада само њему, то је живот, кога треба да замењују од смрти милијони других живота.

Краљ Александар је млад човек и није чудо, ако увек не гледи на ону даску, на коју стаје. Младост остаје младост и не мења се и на владарским висинама. Младост, која има пред собом дуг век, често олако узима опасности живота. *Али краљевој околини замерамо, што пушта краља, да се излаже таким опасностима.* Да море нема дна, да пливање по мору није тако лако као по рекама, то су валда знали, или су бар требали да знају они, који прате и чувају краља. Кад се један краљ купа у мору, то место треба да је сигурно, заклоњено од сваког елементарног удара. Међу тим они пуштају краља, да се тако удали од обале, да му таласи могу сметати! Како је тим људима морало бити, кад су гледали са обале, да им се краљ бори на живот и смрт, а они не могу да му помогну?! Да ли су у оном тренутку осећали, колика одговорност почива на њиховим плећима? Да ли су знали, да су својом нехатошћу могли да буду учесници једне велике несреће краљевске породице и великих неприлика своје отаџбине? Па ипак тим људима треба да је уверење, а мислимо да и јесте: „Све за краља и отаџбину“. Један српски владар већ је страдао због несмотрености своје околине, и зар повесница српска да се само у невољама понавља? Напослетку срамота би било од света, да се у опште српски краљ налазио у такој неприлици.

Истина и владар није сигуран од свију опасности, јер има и таких које се предвидети не могу. У лову може да одапне пушка, па да погоди и краља, могу коњи да се поплаше, па да убију оне, који се возају или јаше; али да се с морем не треба шалити, то се могло у напред знати, и свакојако је лакомисленост, кад се не обрати довољна пажња, да се владар сачува од опасности.

Кад погледамо стање у Србији, онда видимо, да је Александровом издржљивошћу отклоњена велика опасност од Србије. Ми не говоримо с гледишта лојалности, јер краљ Александар је владар стране државе, и нама је по вољи она династија, која је Србији по вољи. Али ми говоримо са гледишта Србије. Краљ Александар је *последњи Обреновић.* Краљ Милан одрекао се престола, и тешко би га пустили да се врати. Краљ Александар нема ни брата, ни стрица, ни брата од стрица, управо никога. *Шта би било у Србији, овако разривеној, растројеној, кад би овако нагло и изненада изгубила владара?* Који је тај ауторитет, који би могао Србију спровести кроз оне опасности, које би у том тренутку зијале на њу? Ко би примио владу? Ко би удесио, да се владалачко питање мирно и повољно реши? *Србија би запала у грађански рат, из ког би се тешко нашло излаза.* Наступио би дар мар. Друго је револуција. Тамо они, који праве револуцију, носе главу у торби, па ако победе, они имају готов план, и знају кога ће поставити на владалачки престо, а ако не победе, њих чека куршум или вешала. Али овде — руши се једно стање, а није побринуто, шта да то стање замени, не зна се, шта да се на тим рушевинама подигне.

Управо династичко питање тешко би било на пречац законито решити. Такозвани „нови устав“ од 1888. године, који је краљевским указом лане укинут, наређује добро, али тај устав не важи више. По том уставу, кад краљевска породица изумре у мушкој линији, велика скупштина бира краља. По старом уставу од 1868. године, који је сад у крепости, много горе стоји. Тамо се наређује, да ако би династија изумрла у мушкој линији, долази на ред женска линија. Прво би питање било, да ли су на реду женски потомци старије (Милошеве) гране, или женски потомци млађе (Јевремове) из које је и краљ Александар?! Милошеви женски потомци, то су синови кћери кнеза Милоша, — то су жалосни барони Бајић и Николић. Помислите ужасно стање — барон Федор Николић или барон Милош Бајић на српскоме престолу!!! Таке умне ништице, па српски владари, људи, који не знају ни честито српски говорити, па да изводе српску мисао! Ми мислимо, да српски народ не би допустио ову бруку — али шта онда? Нема сумње, да би се Аустрија заузела за „законити ред наследства.“ Никад лепше по њу, него да њен некадашњи босански гувернер постане српски краљ. . . .

ЛИСТАК

НЕШТО О СРПСКИМ ЧИТАОНИЦАМА.

Говор професора Јована Грчића на беседи приликом двадесетпетгодишње прославе српске читаонице у Турији.

(Свршетак.)

Како је новосадска српска читаоница исте године месеца септембра основана, о том има опширан извештај у 75. числу „Сербских Народних Новина“, којега је један део у 91. броју овогодишњега „Бранника“ у лиску саопштио др. Илија Огњановић. Но време ево подобро одмаче те Вам тога извештаја не могу читати без страха да не ћу доспети да Вам коју још речем и о оном другом делу смера овом мом говору, наиме о утецају српских читаоница на просветни живот нашег народа у овим крајевима. Морате ми дакле, поштовани на збору, дозволити, да са свим у кратко завршим ту своју тобоже историјицу о том, кад је где постала која српска читаоница.

После бурних година 1848. и 1849. а под игом Бахова апсолутизма једва да има трага да се буди народни живот, као оно у четрдесетим годинама. Бадава ће човек листати свих седам течајева „Седмице“, о оснивању какве српске читаонице нигде ни спомена. Једва што године 1858. 38. број „Седмице“ јавља, да се у Петрограду намерава склопити друштво на акције, које ће распростирати читање у народу, оснивајући јавне књижнице и читаонице у свима варошима руске царевине, а 40. број исте године јавља, да је 21. октобра у Бечу била прва овогодишња беседа у сали код Швендера. Ни „Даница“ од год. 1860. нема ама баш ни клете белешке о каквом српском покрету у тој ствари, него у 7. броју саопштава, како је академичка младеж у Кракову установила за себе читаоницу, где ће се читати повремена пољска издања. Оно истина да је још 1859. године, као што вели Туроман у животопису Станоја Бошковића, настало живље кретање како међу осталима народима аустриским, тако и код Срба у Угарској; оно истина да је Станоје Бошковић још 1860. пренео у Нови Сад бечке чешке и заједничке словенске беседе, одакле се после по свем српству раширило: ипак тек 1861. године стадоше ницати српске читаонице, али онда све једна за другом. „Даница“ нам те године јавља у 2. броју, да је за новосадску српску читаоницу дошло потврђење штатута од више власти и да се у Земуну и у Суботици установиле српске читаонице; у 3. броју јавља, да у Руми намеравају установити читаоницу, а „Српски Дневник“ те године јавља у 102. броју, да се у Чакову отворило приватно читалиште, које има 60 чланова разне народности, између којих трећину наши Срби чине. Исто тако видимо из „Српског Дневника“ (бр. 96.) те године, да је у Великом Бечкереку у то време већ било читалиште, јер се онде прича како је то читалиште имало седницу, где је прочитано писмо од уредника Дневникова г. Јована Ђорђевића, у којем пише, да би народни глумци из Новог Сада онамо на месец дана доћи могли, ако би се за једно 700 ф. рад одржавања састарати могло. Године 1862. јавља „Даница“ у 3. броју, да се у Осеку склопило друштво народне читаонице.

Овде ћу, ма да не спада строго на ствар, уметнути, да исте године „Даница“ у 10. броју јавља, како је сентомашко добровољно позоришно друштво све од самих тежака давало неколико представљања и у овом месту, тамо се каже: у суседној Турији, а у истом броју спомиње још три така добровољна позоришна друштва, наиме у Земуну, у Сомбору и у Опаву.

1864. године јавља „Даница“ у 39 броју, да је темишварска омладина уз суделовање родољубивих Српкиња давала српску беседу, од које је доходак одредила *читалишту* у Фабрици, које је, као што видимо из 177. броја „Српског Дневника“ од године 1863, престало било са свим после свог једногодишњег опстанка. 1865. године читамо у 4. броју „Данице“, да у Митровици намеравају Срби основати српску читаоницу а у 33. броју исте године, да је у Илоку 29. октобра а у Белој Цркви 22. новембра отворена српска читаоница Године 1866 доноси 2. број „Данице“ глас, да су у Митровици и опет у Суботици(?) отворене српске читаонице; број 7. исте године јавља да су Срби у Ст. Футогу основали српску читаоницу, бр. 10. да Срби у Чакову намеравају установити српско читалиште, а број 17. да је 13. јуније отворена у суседном Новом Мајуру (Рокусталу) настојавањем ревних родољуба народна (српска?) читаоница. 1867. године затвара виша власт српско читалиште у Суботици, јер је устав ради одобрења поднело власти на српском језику а не и на мађарском а и у Карловцима тек што су најбоље почели оснивати српску читаоницу, кад се већ све и поквари. Но за то се те године оснива читаоница на четир друга места: у Беочину, у Сакулама, у Бачком Петровом Селу и у Каменици.

О том, да је српска читаоница у Турији основана године 1870., нисам могао наћи белешке. Наишао сам у „Застави“ те године у броју 101. баш некако у ово време на допис из Турије, но у њему нема ни речи о читаоници него дописник само јавља, како је црквена општина туриска решила, да са своје стране не потпомогне протест Бечкеречана против црквеног сабора. Но да је српско становништво овога честитог српског места вазда било свесно и родољубиво, сведоче и дописи одавде у „Српском Дневнику“ године 1860. од сталнога дописника П. К., који у 8. броју те године јавља, како се у овој општини по могућству ради о душевном напретку нашем, јер се потпомаже црква и школа, на што уредник у засебној белешци изјављује своју искрену радост, што се и у једној од наших мањих општина нашло људи и то баш од простог реда, који знају ценити вредност народних школа и који настоје да се оне множе и у боље стање доводе. Па онда јавља исти дописник у 39. броју исте године, како се лепо провео дечји мајалис и храм цркве летњи св. Никола а у 56. броју, како се зида нова школска зграда. Али о славној овој читаоници нисам, као што рекох, нигде наишао на какав глас у јавности. Исто тако немам поузданих извора о том, да ли још постоје све читаонице српске, које се основале шездесетих година, но свакако ће бити да их је већине или нестало или да само вегетују, јер не знам да је која, осим сремско карловачке и которске, за ово последњих десетак година прославила своју двадесетпетгодишњицу. Иришка је лане, место пре четир године, славила своју педесетгодишњицу, сомборска ће је славити за који дан, а могла би је ове године славити и великокикиндска и новосадска.

Шездесете су године, можемо рећи, најлепше и најсветлије у просветном животу нашег народа с ове стране Саве. Стогодишњица рођењу Саве Текелије, живо и бујно кретање омладине, која се учила по великим школама, ватрени чланци „Српскога Дневника“, српске беседе и села свугде, где се само чује српска реч, популарна јавна предавања, па српско народно позориште са дичним Јованом Ђорђевићем на челу — све то и још много друго држало је наш народ у овим крајевима у свести, да смо и ми по свему и свачему кадри смело стати у ред са осталим просвећеним и напредним народима. А средиште том бујном животу биле су српске читаонице. Наћи ћемо до душе, да ђачка српска омладина, па српска трговачка омладина, па певачка дружина по којим местима и на своју руку приређује забаве у српском духу те тим утиче на развитак народне свести и поноса, но тек главно све иде из крила срп-

Али нећемо даље да рећамо, шта би могло све наступити, да су мишице краља Александра биле слабије, или да су морски таласи били још већи.

Опасност је за Србију сретно прошла. И ми смо уверени, да се по српским црквама искрено појала она црквена песма: „Тебе Бога хвалим!“

Овај догађај треба да српске државнике натера на размишљање. Са сваке стране је врло поучан. Не треба се сувише ослањати на ону утеху: Бог чува Србију. Ко о себи не мисли и за себе се не брине, тога напослетку и Бог заборави!

Нови Сад, 25. августа 1895.

— Каја — затрпала автономију! Оно, што и најживље уображење није могло себи представити — то се догодило. Угарски министар председник у једној ствари покоспо је тако рећи нашу народно-црквену автономију. Позната је нашем свету ствар продаје беочинске каје. Према јасној наредби кр. рескрипта и саборског устројства *надлежан је* само српски народно-црквени сабор, да одлучује о отуђењу каквог народно-црквеног добра. То је тако јасна ствар, да о том не може бити никакве препирке. Последњи сабор изаслао је један одбор за ту ствар на лице места да је са струковницима испита. Тај одбор, пошто се међутим сабор разишао, поднео је свој извештај саборском одбору, и саборски одбор одлучио је, да он ову ствар надлежно решити не може, него да је на то надлежан једино српски народно-црквени сабор. *Шта се иза тога догодило, то је данас још тајна.* Саборском одбору, кад се сад састао, прочитан је отпис министра председника Банфија, с којим обавешћује саборски одбор, — да је Његово Величанство изнимно дозволило, да се беочинска каја дотичном друштву за 100.000 фор. прода, а да се саборски одбор има само побринути, како ће куповну своту за манастир осигурати. Лојални, добри и питоми садањи саборски одбор био је убезекнут, кад је ово разумео, јер ово, што је министар председник учинио, испословав на своју одговорност краљевску одлуку, то је нешто нечувено, јер то значи рушити постојећи санкционисан краљ. рескрипт и саборско устројство, то значи *покосити нашу народну црквену автономију.* Ако је било слободно манастиру Беочину, да мимо закона, мимо законитих автономних власти, испослује разним сретствима предлог министра председника за краљевску одлуку — то се може наћи сутра какав патријарх, да прода Даљ, или какав архимандрит, да прода манастир, и у том онда нема више границе, — српска народно-црквена добра онда су оно, што кажу Немци: **Vogelfrei.** Саборски одбор и по својој питомости имао је ипак толико одважности, да се *огради* против тога отписа министра председника. Био је још један други предлог, да се против тога отписа ремонстрира и да се иште суспензија изведења, пошто је очита рђава информација била, која је служила подлогом крал. одлуке, — но овај предлог је *пао.* Ми ћемо се на овај кобни предмет још опширније вратити.

Радост Црногораца.

У Црној Гори влада велика радост и весеље. Црногорци с великом благодарношћу славе рускога цара, који је Црној Гори поклонио онако леп дар. Та захвалност долази из дубине српског срца, које никад незаборавља доброчинство, које му је учињено.

О тој радости Црногораца има „Глас Црногорца“ овај комунике:

„У прошлу недјељу стигао је под Бар руски пароброд, са оним чим је Црна Гора највише оскудјевала.

Пароброд „Ростов“ одеског трговачког друштва довезао је из Кронштата 30,000 острагуша берданка, исте системе карабинка за коњанике, митраљеза и другог ратног прибора.

Ово је Црној Гори дар од стране Русије, што га шиље Његово Величанство Цар Никола II.

Милији дар није могао Црногорце обрадовати, ни с милије стране.

А да не би мирољубиви свијет овијем поводом промаслио на какве ратоборне намјере Његовог Височанства Књаза Николе, довољно ће бити да напоменемо оне односе Његовог Височанства према блаженопочившем Цару Миротворцу, чији је завјештај био *мир;* и поменути односи најбоља је гаранција оног пијетета, којим наш Господар поштује тај завјештај великога Цара словенскога“.

Народ је дао и видљивог знака своје радости. О томе „Глас Црногорца“ има овај извештај:

Поводом поласка на допуст царско-руског министра-резидента г. Аргиропула, народ из мјеста и из унутрашњости, што се налази у мјесту, био се сакупио у великом броју пред станом царско-руске легације, и ту је чекао г. министра из Свијетлог Двора, гдје је био на вечери. Кад је г. министар пођегао, био је дочекан громким клицањем: „живио!“ — па је г. Бајо Брацановић ступио предаћ и изговорио сљедећу бесједу:

Господине Министре!

Опијени радоснијем гласом, да је стигло у наш барски пристан свијетло оружје, које је поклонио Цар Славјана нашему Господару не, можемо се уздржати, да нашим осјећајима израза не дамо.

Књаз Никола, вођ јунака, није сад ка'да празнорук, него би имао с киме и имао с чиме повести коло, које смо, тако ми Бога, господине, ужељели. Књаз Никола од свагда „вјерни и јединствени друг“ Цара Александра III; Књаз Никола најприроднији и највјернији савезник Цара Николе II-ог, тврд и непоколебим, као стијена наших гора, у предањима свога дома и свога народа за слогу и заједницу са Русијом, настојаће, да му даровано оружје Великим Царем буде свијетло и поштено, да послужи правди, слободи и интересима Славјанства. Оружје оно послато великијем Царем није измијенило опредјељење, за које је сковано у брацкој нам Русији; оно је само из брацке у брацку, из јуначке у јуначку руку додато за обрану истих аманета и светиња.

Господине министре!

У очи поласка твога за твоју велику отаџбину овдје сабрано моје друштво дошло је пред твој стан, пред ову Царску кућу, да те жарко замолимо, кад тамо дођеш, да кажеш браћи Русима, колико смо горди овијем новијем оружјем, и колико смо, сваки Црногорац па и они, који га не може носити од старости или ђетинства, благодарни твоме великоме Цару!

Непрекидну од два вијека заједницу Руса и Црногорца небо је благословило. Из њихове славно заједнички проливене крви подигло се сунце слободе балканских народа. Али има још робова, који уздишу, који с уздањем гледају на нас.....

Е, сад бих се занио! — сад бих много говорио; али нећу, јер сви смо увјерени, да ће ти бити неко већ казао све оно, што желимо и што можемо. У десет година дана твога пребивања међу нама, ти си се могао освједочити, г. министре, о нашим тежњама, о оној синовној преданости и љубави Црногораца прама нашем Господару Књазу, Књазу Оцу нашему, Књазу Преставнику наше мисли, оличеном у нами, као што смо ми у њему. Он је стожер нашему горскому јату, он га кити пером и оружјем, као што га љуби и срцем и душом. Он је ми, а ми смо он, а укупно смо на смрт вјерна браћа Руса, у које име кличемо: Да живи Цар Никола руски! Да живи Књаз Никола Црногорски.!

„Живио цар Никола!“ „Живио књаз *Никола!*“ дуго се разлијегало из оног мноштва народа, па је народ запјевао руску химну „Боже Царја храни“. Послије химне г. Аргиропуло је одговорио, да је Русија вазда била братски расположена према Црној Гори, и да ће и унапријед бити, па је завршио усклицом: „Живио књаз Никола!“ И опет се дуготрајно разлијегало из одушевљеног народа: „Живио!“ За тијем је г. министар у свом стану частио пићем, гдје су се скоро сви учесници ове патриотске манифестације измијенили.

По тихом Цетињу већ су се тијем били заталасали валови народног одушевљења, које је тражило одушке и пред Свијетлијем Двором. Ту су се отпјевале химне руска и црногорска и Насљедников марш, па се велико зетско коло ухватило, у које је долетио и Његова Свјетлост Књажевић Мирко. Његово Височанство Господар изволио је изаћи и ословити омладину раздрагану очинскијем ријечима, изразивши наду, да ће се ново добро оружје наћи и у добријем рукама. „Живио Господар!“ опет се разлијегало по тихој ноћи. Отоле је омладина пошла пред Насљедников Дворац и ту најодушевљеније патриотске манифестације поновила.

Веселје се продужило по читавој вароши до послије поноћа, и у неколика маха опет се омладина повраћала пред царско-руску легацију и ту пјевала и клицала. Г. Аргиропуло јутрос је отпутовао у Петроград.

Они руски официри, који су донели из Русије ратни прибор Црној Гори одликовани су од црногорског кнеза.

Његово Височанство црногорски Господар изволио је одликовати: Г. Луку Иванова Дапчевића, заповједника параброда „Ростова“ III. степеном Данилова реда; старијег помоћника заповједника парброда „Ростова,“ потомственог дворјанина Г. Бориса А. Вегрижиновског и првог машинисту парброда „Ростова,“ потомственог дворјанина Г. Виктора Николајев — Спридина IV. степеном; другога помоћника заповједника параброда „Ростова“ Г. Јогана Јогановића Валдта, трећег помоћника Г. Владимира Александровића Павлова; другог машинисту Г. Александра Ивановића Шведова, — и трећег машинисту истог парброда Г. Алексија Тарасића Игњатонка, V степеном истог реда.

Поздрави народносном конгресу.

(*Накнадно стигли*)

ВОЉКА. Напред браћо сложно — сложној браћи све је можно! — Попадић.

ВИРЈЕ. Било сретно и дуговечно. Поздрављајући прекрасни конгрес у Пешти, као и слогу немађарских народа у Угарској, ми желимо, да она све више јача и расте. — Срби и Српкиње.

ГРАЦ. И овде још налазећи се академски грађани, неможемо на ино а да са највећим задовољством, најодушевљеније поздравимо здружене немађарске народности. Колико се дивимо самој идеји, која је јединоспасавајућа за сва три здружена народа, у толико је још веће наше искрено признање сазивачима и покретачима конгреса. Напред дакле у име целог српског народа, уз вас је правда, уз вас смо и ми — Срби свеучилиштни грађани у Грацу.

ЈАСЕНОВАЦ. Од увек смо се загревали за све што је лепо и узвишено, за све што води српској срећи и напретку. Па како да се не одушевљавамо данас, кад видимо остварене до сад само лепе снове — кад видимо искрено здружене пријатеље Србе, Словаке и Румуне. Једни су нам путеви, једне муке трпимо, па зашто да здружени не будемо! У то име ми поздрављамо братски тројенародни конгрес у Пешти, са жељом, да се на њему постигнута слога никад не покварі. Сазивачима конгреса и нашим народним првацима кличемо — слава и хвала, тако се ради, где је српске свести и патриотизма. — Српска омладина.

ЈАСЕНОВАЦ. Искрено поздрављамо величанствено успели конгрес немађарских народности. Тврдо уверени, да је свију нас спас само у што јачој слози, ми кличемо из дна душе: на правој сте стази, истрајте и на даље тако, ако хоћете да сте достојни потомци наших великих предака. — Бачић. Срђеновић.

КАМЕНИЦА. Напред сложна браћо, кад сте сложни и бог је са вами. Покажите тако здружени и загрљени пештанским шовинистама, да нису сами у Угарској, него да крај њих још увек живе Срби, Румуни и Словаци. Још једном кличем: Живела љубав и братска слога немађара! — Ваја пл. Бајазет.

*

Изјава.

Спречени да лично учествујемо на конгресу одржаном у престоници Угарске, ево нас, да и после величанствено одржаног конгреса тог, најодушевљеније изјавимо: да потпуно одобравамо рад његов и да свесрдно прихваћамо све тачке донесенога на њему заједничког програма, тврдо уверени, да нам је само у братској заједници браће Словака и Румуна осигурана и вера и народност наша. Да Бог да нам била дуговечна заједница та! Слава и хвала нека је од сад па до века заснивачима њеним!

У Немету, после конгреса.

Поп Драгутин Мојић, Милош Мучалов, Мита Милошевић, Сима Радулов, Илија Бугарски, Пера Радулов, Милош Маринковић, Сима Гаврин, Миша Маринков, Иван Мићин, Жива Маринковић, Јоцика Шепецан, Штева Бојин, Спасоја Ивчин, Мита Михајлов, Лишко Бугарски.

*

Изјава.

Потписани незадовољни са стањем у коме се немађарске народности у овој домовини налазе, овим сад накнадно одобравамо сазив конгреса трију народности Угарске: српске, словачке и румунске и програм савеза тих народности донешени у Будимпешти 29. јула (10.) августа 1895 год. у свима његовим тачкама најодлучније усвајамо. Закључак са збора, држаног у Срп. св. Петру на Преображење 1895. год.

М. Михајловић, учитељ, перовођа. — **Михаил Путник,** парох.

Иван Алексић парох, администратор, Живко Саблић, Јоца Вук, Јова Лацић, Сима Лазић, Божидар Ердељан † Јоца Саблић, Кузман Шепецан, Васа Томић, Светозар Шандоров, Паја Ердељан. Петар Лукић, Обрад Томић, Жива Томић, Жива Пенић, Равосија Рошић, Веља Ловренски, Шандор Башић, Милош Мијатов, Миленко Стојанов, Миша Лацић, Арон Илијин, Јоја Ловренски. Макса Томић, Совра Андић, Михајло Радивојевић, Живко Јездић, Ђока Божин, Милош Ердељан, Георгије Ђулинчев, Ђура Писар, Милић Мишић, Кузма Тривунски, Милан Аднађев, Мита Илин, Рада Ловренски, Влада Ловренски, Светозар Лацић.

ских читаоница. Ето н. пр. има у 16. броју „Данице“ године 1863., како је новосадска читаоница закључила заузети се око тога, да се и у Новом Саду достојно прослави успомена словенских апостола св. Ћирила и Методија, који су пре тисућу година проповедали слово божје, а 1865. године видимо, како иста читаоница, као старатељка народног позоришта, подноси закљученом сабору народном молбеницу, да се народном позоришту иште из земаљских закла да помоћ годишња од 7200 фор. и да се из народног фонда или прирезом на народ сагради зданије за народно позориште: видимо те исте године, како осечка читаоница приређује беседу у корист издавању Вукових дела а ја из свога детињства памтим, како је у месту мога рођења, у Вуковару, читаоница српска ондашњим Србима била све и сва, како се око ње савило и певачко друштво и свако, коме је у грудих куцало српско срце. Ја се сећам — било је то школске године 1867./8. а ја и мој покојни брат били гимназисте четвртошколци, због братовље слабости приватисте код куће — како сам једва чекао сéло у читаоници, где се предавало, певало и декламовало српски; на читаоничке игранке дабогме нисам смео ићи, јер је покојни мој отац био човек, који у том није знао за шалу, но видео сам, у колико то деран у опште може назрети, да је и тамо морало бити све онако, како треба да је на српској забави. Знам да је после једне такве игранке наш учитељ, свршен тада правник а ватрен Србин, на жалост такођер давно већ покојни Душан Стојановић, на предавању био веома мрк и зловољан. Нас два нисмо дабогме ни слутили, шта је прави разлог тому него смо мислили, да смо ми што скривили те изазвали његово негодовање. Но на неколико дана после тога завирим ја у „Заставу“ — од вајкада ми је био грех много читати новине! — и нађем допис из Вуковара, у којем се баш душмански напада на вуковарске лепотице, које нису хтеле да се ухвате у српско коло него пустиле да га одиграју само двоје троје њих. Онда ми је јасна била зловоља нашег благог и доброг „Господина“ те сам на првом сéлу после тога, декламујући Змајеве „Рањенике“, по што ме је из прве треме растрезнио стенторски глас мога оца: гласније! са необичним одушевљењем нагласио она три места, где се у песми јављају речи: српски, српство и Срб.

Не може нико порећи, да су српске читаонице свагда биле а и сад да су — дабогме кад су према племенитом свом смеру организоване — важне чинилице у животу нашег народа овде; не може нико порећи, да су оне, што рекао још „Српски Дневник“ године 1863, средство, које ће нас очувати, да не паднемо у крајње нехајство за све оно што је наше; свако мора дати за право „Српском Дневнику“, да читаонице по појединим српским местима не смеју само бити чисто месна но и народна ствар и да се свако вара, који држи, да су читаонице једино ради забаве подигнуте, него свако треба да је уверен, да се њима постизава умно развијање духа изображености, човечности, друштвености и народности. Лепо је дакле а и потребно, славећи повремене јубилеје од постанка им, подсећати на њихову важност. Ова славна читаоница схватила је то и на том јој мора свако рећи: евала! Ја јој искрено честитам ову данашњу красну славу и од све душе желим, да, слогом и српском свешћу својих чланова подупрта, једра и пуна животне снаге и даље врши своју узвишену родољубиву мисију и да тако дочека и своју педесетгодишњицу. Само слоге, слоге и опет слоге, јер има право генијални песник „Србијанке“ да

Све можемо....
Када год смо сложни!
Гдје се воља здомне!
Там и слаб је снажни!

Политички преглед.

— **Угарска**. По упутству, које је министар унутрашњи послова, Десидерије Перцел, издао о пословању и делокругу *надзирателъ за вођење државних матрикула* види се, да су осим њега још следећи инспектори за вођење државни матрикула наведени: у Будимпешти и у свима слободним краљ. варошима градоначалник, у варошима са уређеним магистратом, па ма исте са другим општинама један срез за вођење матрикула сачињавале, исто тако градоначалник, а ако је овај за вођење матрикула наименован, онда поджупан и напослетку у великим и малим општинама компетентни надсолгабиров среза за вођење матрикула.

— **Аустрија.** Да се против нове парламентарне владе у Цислитави, која се има саставити, нешто спрема, то доказује и писање немачко-либерални листова. Тако је и у органу Словенаца „Südst. Post“ изишао један позив, у коме се позивају сви словенски заступници у царевинском већу, да организују један парламентарни клуб, који би се прикључио конзервативном Хохенвартовом клубу. Конзервативци чине све и сва, да се то и у дело приведе, па се надају, да би се на тај начин под Баденијевом владом организовала некадања десница, каква је била за Тафеове владавине.

— **Далмација.** Као што јављају из Далмације, на тамошњим изборима Срби ће бирати своје заступнике на сабор и то њих шесторицу, и то у котарима Бенковца, Книна и Боке. Праваши ће бирати њих двојицу, и то у котарима Корчуле и Имотског а хрватска странка њих осморицу, у котарима Сиљета, Хвара, Макарске и Дубровника. У Задру и у Шибенику су помешане све три странке, те се за сад не може ништа позитивнога рећи.

— **Русија.** Кнез Хилков, руски министар за саобраћај, отпутоваће, као што се из Петрограда јавља, у идући уторак у Сибирију, да прегледи жељезничку пругу, која се тамо гради. Он је добио од цара налог, да се са грађењем пожури, и да, ако је могуће, исту за четир или пет година до кинеске границе доврши. Као што се види, Русија жели да до краја овог столећа буде приправна за акцију на крајњем истоку. Она не жели, да је на истоку изненађују, као што је то био случај са последњим јапанским ратом. Питање је само у колико ће ова жељезничка пруга, која ће више хиљада километара дугачка бити и коју ће бајкалско језеро и друге велике и брзе реке пресецати, војну снагу Русије у Источној Азији унапредити.

Енглеској поморској демонстрацији, коју мисле Енглези против Турске спровести, Русија је противна. „Петрогр. Вједомости“ сумњају, да ће се ова демонстрација извести, јер веле, да би се из ње могли породити нови заплети. Тако исто пише и „Гражданин“, који одлучно осуђује суделовање Русије у јерменском питању, па каже, да је Енглеска ради своји цели измислила јерменско крвопролиће. Русија ће тек онда заступати своје праве интересе, кад на истоку буде савезница са Турском. С Енглеском не може Русија никако бити у свези на истоку, јер јој иста тамо чини многе неприлике, од којих неће имати никаква успеха.

— **Италија.** У Риму је изишла на јавност прва зелена књига — од оне четири — које се са италијанским одношајима у Африци баве и које је министар спољни послова, барон Бланк, комори, при крају њеног заседања, подастро. У овој су књизи документи, који се односе на заузеће Касале, које је 5. (17.) јула 1894. генерал Баратиери извршио. Из тих се докумената види, да између Италије и Енглеске постоји споразум у погледу политике, коју обе државе у Африци воде. И Енглеска је влада, као што то зелена књига потврђује, пријатељско и лојално држање Италије при спровађању њених планова у Африци више пута признала. Остале три зелене књиге изићи ће почетком или најкасније крајем идућег месеца.

— **Француска.** Захтев монархистички и радикални париски листова, да се што скорије сазову француске коморе, испуниће се, јер је изашла званична пота, са којом се коморе за 10. (22.) октобар у вапредно заседање сазивају. Оне би тако имале времена да за деседет недеља расправе буџет за 1896., ако им претеране партаје, по уређеној њиховој тактици, у парламентарном раду са интерпелацијама и томе подобним не буду сметале.

— **Енглеска.** Енглески парламенат је 22. о. м. затворен, пошто је 23 дана био на окупу и сад наступају ферије, које ће отприлике пет месеци трајати. За то ће се време јавно мњење бавити са реорганизацијом пољуљане либералне странке, која је тако рећи без вође остала, даље забављаће се и с питањем горње куће и са зајевицама у ирској народној странци у колико му то кинеско и јерменско питање допустило буде.

— **Турска.** Вести, да је у малој Азији дошло поново до немира, нису истините. Ствар се састоји у овом. Седамнаест јерменских разбојника напали су код Кема на потпуковника Решид-беја, убише једног сережана, ранише једног из његове пратње и отеше доста новаца и других ствари. Два оделења војске пођоше у потеру за разбојницима и једном оделењу војске пође за руком, да разбојнике нађе, те се са обе стране осу ватра из пушака. Четир разбојника убише, једног ранише, а тројицу живе ухватише. Од војске се лако ранише два официра и три војника.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 25. августа 1895.

— **Конзисторија епархије бачке** држала је јуче ванредну седницу, у којој су решаване само бракоразводне парнице. Донесено је свега 14 пресуда, од којих 13 гласе на развод, а једна на одржање брака. Сад ће се све те парнице поднети ради донашања другостепене пресуде народно црквн. митрополитском савету, који је сазван за дан 11. (23.) септембра т. г.

— **Почетак школске године.** На свима нашим вероисповедним школама а и на српској вел. гимназији отпочета су данас предавања. Призивање св. Духа обавиће се у недељу.

— **Нова жељезничка пруга** Нови Сад—Паланка—Сомбор—Баја, која је већ сасвим готова предаће се 10. септембра о. г. у 9 сати пре подне саобраћају. Код ове је пруге то рђаво, што је, изалазећи из новосадског атара, па тако рећи све до Ст. Футога баш уз колски пут саграђена, те су путници, који из Ст. Футога у Н. Сад на коли путују, а таких је врло много, изложени опасности, да ће поломити вратове, када се коњи, упрегнути у колима, поплаше од звиждања и хуке жељезничке.

— **Излет по Босни, Херцеговини и Далмацији.** 150 чланова, *„моравског обрзничког удружења* из Брина“ са њиховим председником др. Хаберманом отпутовали су у прошлу недељу са сепаратним влаком у Босну, Херцеговину и Далмацију. Њихова је намера, да виде знаменитости у Зеници, Сарајеву, Илицама, Мостару, Метковићима, Сиљету и Задру. Ово је друштво до сад на своме путу до Сарајева у свима местима лепо дочекано, па и у Зеници, где је прегледало државну казниону и друге знаменитости. Посетило је и Сарајево и гласовиту купку Илице, и о свему се, а особито о дивном положају Сарајева и купке Илице, најповољније изразило. Наравно, „споља гладац!“

— **Сукоб на тромеђи.** На тромеђи, на граници између Црне Горе, Херцеговине и Аустрије десио се сукоб између жандарма и местних становника. Аустро-мађарски и хрватски листови придали су овом догађају особити политички значај, а међу тим у ствари није ништа. Ево о томе пишу из Боке задарском „Српском Гласу“:

„О сукобу између жандара и неких до сад непознатих људи у планини на тромеђи, на граници Аустрије, Босне-Херцеговине и Црне Горе ми овде знамо колико и ви тамо, знамо оно, што се догодило. Било је пет жандара; два су погинула, један је пао тешко рањен, одвукао се и однесен је у болницу у Требиње, а два су жандара побегла и ради тога биће кажњени. По свим приликама сукоб се може назвати једним неспоразумом. Жандари су без икаква размишљања кренули месту, где се дим видео. Они други људи били су код дима и код печенке, те у том стању, гледајући у печене јањце, нису мислили ни на какво зло, него су их жандари изненадили и они су у изненађењу и страху прихватили се пушака. Ту није невере и није се бусија градила, јер да се на зло и неверу мислило, не би се јањци пекли. Овако се догађај тумачи по свим околностима познатим. Праваши орган у Задру без невоље а ради невоље гради невољу, па нека му буде сретно и честито!“

— **Честитка дипломатског тела.** Поводом срећног спасења краља Александра београдско дипломатско тело упутило му је честитку на француском језику, која у српском преводу гласи:

„Његовом Величанству Краљу Александру у Бијарицу. — Дипломатско тело, окупљено код свога доајена, под упечатком живе узбуђености, управља Вашем Величанству своје поштовањем испуњене честитке“.

На ову честитку Ј. В. Краљ благоволео је одговорити депешом, такође на француском језику, која у српском преводу гласи:

„Његовој Преузвишености господину Патримонију, министру Француске у Београду. — У Бијдару, 19. августа. Ја молим Вашу преузвишеност, да изволите предати дипломатском телу израз мога живог признања на исказаним чуствима.“

Новости са стране.

— **Изложбена класна лутрија.** Поводом миленијске изложбе у Будимпешти 1896. године министарство је одобрило низ класних лутрија, од којих прва почиње вучењем од 16. (4.) до 16. (7.) октобра пред краљевским бележником и сведоцима. За Угарску је ова установа класне лутрије новина. Неоспорна је чињеница, да је класна лутрија најсолидније лутријско предузеће; јер сваки може да прорачуна шансе за играње и да у игрању учествује према средствима, којима може располагати. Цело предузеће је под владиним надзором, сви лозови продају се само по званичној цени и сваки купац добија и оригиналан лоз. Лозови су већ готови и могу се добити преко главне колектуре Карла Хајнца (Budapest, Szervita tér 3. sz.).

— **Одлучни непријатељ електрицитета** је енглеска краљица Викторија, која је строго забранила, да се у ни једној соби њене палате, које она употребљује, не сме електрично осветлити. Пре кратког времена јој је један од њених дворјана споменуо, како ће се одсад машина за дизање особа у горње катове палате са електричном снагом извршивати. Краљица му на то одговори, да би много боље било да се човечијим рукама поврати све оно, што им је разним машинеријама, па и електрицитетом, одузето. Па и против електрични штедњака се енергично изразила краљица; те тако нема изгледа, да ће се скоро у краљичиној палати електрицитет употребљавати.

— **Отров у црквеном путиру.** Breslauer Zeitung“ доносе вест из Шнајдемила, да је Водди, фридхајмском катол. свештенику, пошто је мису одслужио и из путира се причестио, од отрова позлило и да је напрасно умрьо. Истрагом се доказало, да је вино које је у путир за причешће наливено, а тако исто и оно, које је у боци остало, било отровано Зликовца трагају.

— **Богатство Енглеске.** Доходак Енглеске по најновијем статистичким податцима износи 35 милијуна франака, те по том на свакога од 38 милијуна становника долази попречно 950 франака. Свака дакле породица од пет чланова по том рачуну уживa попречно доходка од 4754 франка. По извештају радничкога уреда пучанство је код продукције у г. 1894—95. овако суделовало: Слободном звању (урачунав и људе, који се науком баве) припада 666.071 мушки и 306.741 женска особа; домаће послове врши 171.463 мушкараца и 2,170.233 женскиња; трговином се баве 1,628.337 мушкараца и 47.796 женскиња; пољоделством и рибарством бави се 2, 351.488 мушкараца и 173.202 женскиња; у индустрији и обрту ради 6,642. 485 мушкараца и 2,383. 521 женскиња; напокон код рада продуктивнога суделује 6,852·831 мушкарац и 14,336.858 женскиња. По томе дакле имаде у Енглеској 18,314.571 мушких и 19,418.364 женски особа. Укупно дакле 21 милијун људи (са женама и децом) у Енглеској не суделује код продукције. Један милијун људи ради код обрта, који не дају никаквог чистог доходка. Све плодове од земље уживају 182.534 особе. Годишњи доходак лордова изнаша 5.780 милијуна франака, дакле готово једну шестину целога народнога прихода. У индустрији и обрту ради се са 114 милијарда франака, који дају годишњи чист доходак од 4·625 милијуна. Већина уживалаца овога чистога доходка не припада ни трговачком ни обртном сталежу. Ако се томе прирачунају подузећа, која главничари сами воде, то ова одбацују чистог доходка од 7 милијуна франака.

— У Варшави је умрьо **Антонин Залески**, издавач часописа „Слова“, један од најдаровитијих пољских публициста. Његов лист био је од свију пољских листова најозбиљнији и најбољи. Лане је био у оној пољској депутацији, која је ишла у Петроград, да Николи II. честита ступање на престо. Издао је и неколико књига, од којих су некоје имале велик успех. Имао је 37 година.

— **Талијански краљ и пастир** Талијански краљ Умберто бавио се неки дан у Аквили при војничким маневрима. Шетајући сам, једнога вечера изађе пред њега један пастир и запита га: „Шта ради мој бивши пуковник г. Бланхи, под чијим сам заповедништвом служио?“ — „Добро му иде, одговори краљ баш ови сам га дана унапредио за генерала.“ — „То је од Вас врло лепо било Величанство,“ одговори пастир, приђе к њему и продрмуса му руку у знак благодарности.

— **Новине у Америци.** По једној статистици у Здруженим Државама излазило је у 1894. г. 1835 дневних листова. Осим тога излазио је 31 лист сваки други дан; 235 двапут недељно; 14.017 једанпут недељно; 433 двапут месечно; 3.125 једанпут месечно; 307 свака два месеца; — свега дакле 20.006 листова; 1800. године пак излазило је било само 150 листова. — Ови се листови штампају годишње у 4.000,000.000 примерака, а пети део од овога штампа се у самом Њујорку. —

— **Јапанска женска лепота.** — Јапанци овако цртају идеал женске лепоте: уско, дугачко лице, високо, бело чело. Главни услов лепоте јесу косе, које морају бити густе, дугачке, светло-црне, меке као свила, али ни пошто коврчаве. Ако, на несрећу, у Јапанке буде коврчаве косе — она ће употребити сва могућа средства, да их дотера да буду глатке, као контраст европским женама, које опет употребљавају „штипавце“ и друга средства, да направе коврчаве косе. Очи у Јапанке треба да су с уским, дугачким просеком и да стоје мало косо; али има један недостатак, као особина сваке Јапанке, што се, услед најмање боре на кожи, у унутрашњем углу ока, њихове црне и блистајуће очи чине мало даље једно од другога, него што то допушта јапанско поимање лепоте. Обрве треба да су танке и да леже високо над очима, а то се постиже помоћу бријача и вранила за обрве. Уста у знатније Јапанке треба да су малена, усне једре и црвене; врат витак, дугачак и — „грациозан.“ Боја лица бела као слонова кост, и само јагоде да су мало ружичасто обојене. Јапанци не воле светле боје и оштре црте, јер то представља у њих Јапанку нижег сталежа, са широким лицем и спљоштеним носем. Поред свега тога, знатнија Јапанка треба да је доста висока, витка, с нежним телесним саставом, али не са сувише танким струком.

— **О оделу владаоца.** Као што се вели, најпростије се одева енглеска краљица Викторија. — Покојни немачки цар Виљем носио је одело као и сваки други грађанин његове државе, па и неки црвени кишобран, који је био на два места закрпљен. Покојни руски цар Александар, најрадије је облачио радничко одело са кецељом, коју је припасао са ременом. — Грчки краљ носи најпростије краљевско одело и ужива, када се може возити на трамвају. — Португалскога су краља више пута виђали на сокаку у чакширама, кроз које тек што нису колена пропала.

НОВИЈЕ.

БЕОГРАД, 24. августа. Бивши регент Ристић честитао је краљу Александру сретно спасење. Краљ му је на честитку одговорио и благодарио му.

ПАРИЗ, 24. августа. Француски ратни министар је давао данас ручак у почаст руског генерала Драгомирова и осталим руским официрима, који су дошли на маневре француске војске.

ТЕЛЕГРАМИ уредништву „Браника.“

БУДИМПЕШТА, 25 августа Надвојводи Владиславу било је синоћ још доста добро Око поноћи позли му услед тога, што му се крв отровала. Болест је тако нагло напредовала, да је његова породица, по коју су брзо послали, позвала језуитског свештеника Шафера, да га причести. Надвојвода Владислав је причешће при чистој свести примио. Данас око 10 сати пре подне наступила је агонија тако, да ништа није знао о себи. (Надвојвода Владислав је млађи син надвојводе Јосифа и надвојвоткиње Клотилде а поручник је у пашој војсци. Родио се 1875., те му по томе има сада 26 година. — Ур. Бр.)

БУДИМПЕШТА, 25. августа Надвојвода Владислав је испустио своју душу пре подне у $^3/_4$ на 11. Укоп ће приредити главни управитељ двора.

ЦАРИГРАД. 25. августа. Има изгледа, да ће се јерменско питање повољно решити. Порта је постала попустљива и не опире се више начелно, да се прими предлог Русије, Енглеске и Француске о автономији јерменске провинције. Очекује се споразум између порте и ових велесила. Пронесене вести, да се порта тројном савезу обратила за помоћ — неистините су.

Трговина.

НОВИ САД, 23. авг. (6. септ.) 1895. Извештај семенске радње *Вујина Јовановића* у Новом Саду.

На данашњу је пијацу довежено доста ране, која је по следећој цени продавата. Шеница: прва роба 5·40—80 н., средња 5·30 до 50 н. Пољица 5·10—20 н. Кукуруз, прва роба 5·30—50 средња 5·10—30 н. Нов кукуруз у клиповима 2 10—20 н. Зоб 5·10—30 н. Јечам 4·50—90 н. Репица 7·50. Све од 100 кила

*

БУДИМПЕШТА, 24. авг. (5. септ.) 1895. г. На јучерашњој житарској пијаци расположење за куповање ране било је врло добро, шенице је продато 35.000 мц., а цена је истој била ова:

Домаћој шеници 77—81 г. т. 6 ф. 35—82½ н. Србијанској шеници 77—78 к. т. 5 ф. 43—45 н. — Остала је рана слабо тражена. Ражи је цена 4 ф. 95—5 ф. 12 н Јечам 5 ф. 45—6 ф 75 н., а кукрузу 5 ф. 40 н.

Термини. Вечеуњи закључак берзе. Шеница за окт. 6 ф. 36 н., за мај јуни 1896. 6 ф. 83 н. Раж за септ.-окт. 5 ф. 67 н., за март.-апр. 1896. 6 ф. 06 н., Кукуруз за авг.-септ, 5 ф. 35 н, за мај-јуни 1896. 4 ф. 62 н. Зоб за септ.-окт 5 ф. 68 н. Репица за септ.-окт. 9 ф. 60 н.

*

Течај вредности новаца на берзи у Будимпешти 25. авг (6. септ.) 1895.

Ц. кр. дукати (нови)	5 ф. 72 н.
„ „ „ (стари)	5 т. 70 н.
Дукати од 20 франака . . .	9 ф. 57 н.

Огласи.

За наше шпецерајске трговине потребујемо једног старијег спомоћника и два шегрта из боље куће. **БРАЋА КАПАМАЦИЈЕ** у Панчеву.

300 2—2

ВОДЕНИЦА

са свима приборима, нова, на Дунаву, под Каменицом бр 9. продаје се из слободне руке.

Ближа условија даје власник

Павле Шилић,

285 3—3 у Нов. Саду (Темеринска ул.)

ЈЕДНОГ

старијег трговачког спомоћника за мануфактурну а тако исто и једног старијег спомоћника за шпецерајску радњу потребује

Стефан Николаус

280 3—3 у Перјамошу (Хауликсфалви.)

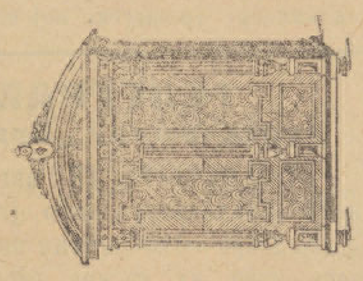

Одликована са златном и сребрном медаљом.

ПОСТОЈИ ОД 1860. ГОДИНЕ.

ФАБРИКА НАМЕШТАЈА

НАСЛЕДНИКА НИКОЛЕ ДУСИНГА

ПРЕКО ПУТА СРПСКЕ ШКОЛЕ,

у сопственој кући, Ханска улица бр. 1.

Велико стоваришће сопственог производа готових намештаја, шифонера, кревета, писаћих столова, древних и савијених столица, украса, огледала и др. и др.

Даље: гарнитура за седење, душека, дивана, велики избор простирача, ћебета и завеса.

Прима сваковрсне оправке, украшавање при сваковрсним свечаностима, намештаје за хотеле и станове, снабдевање потребних ствари за младе по најновијем укусу и по најјефтинијим ценама.

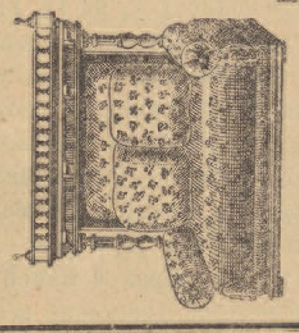

Одликована са златном и сребрном медаљом.

289 1—10

КОНСТАНТИН СТОЈАНОВИЋ

ГРАЂЕВИНСКИ БРАВАР

У НОВОМ САДУ

баштенска улица бр. 6. (улазак из ћурчијске улице.)

Препоручујем своја сваковрсна

ГВОЗДЕНА И ОД КАЉЕВА

ШПАРХЕРТ-ОГЊИШТА

која по најновијој методи гитовим, те су покрај своје изврсности права штедила, јер у њима 35% горућег материјала се заштеда!

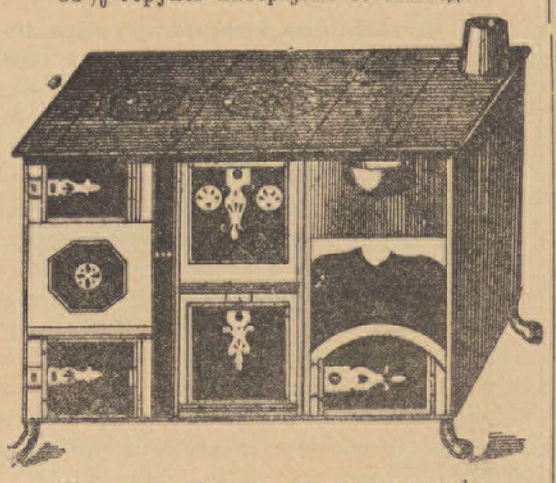

Препоручујем од кованог гвожђа

ОГРАДЕ ЗА ПОРТЕ И ГРОБНИЦЕ

по умереној цени од 7. ф. па на више по мет. центи; а боље су куд коме него оне ливене; ових је у свако доба готових у мене. За солидну послугу је јемство, моје млогогодишње деловање на овом послу у овом месту и широкој околини овој.

Примам стари бакар, месинг и гвожђе у промену. 1—12

ПРАКТИКАНТ

са лепим рукописом прима се одма у нашој колонијалној и агентурној радњи.

ГИФИНГЕР и СИБОЛД

300 1—3 у Н. Саду.

ПОТРЕБУЈЕМ

за моју шпецерајско гвожђарску трговину једног спомоћника и шегрта.

Н. Ђуришић

301 1—2 Рума.

5 КУЋА

све у најбољем стању налазеће се идући жељезници, Петефијева улица, бр: 19, 27, 32, 34. и 42, које носе врло добру кирију, продајем из слободне руке, из разлога, што сам намерао друге непокретности купити.

Исто тако продајем 10 јутара ораће земље у футошком атару, у близини Новога Сада.

Распитати се ваља код власника.

3—3 272 **Ђорђа Ивковића.**

Први српски кројачки салон мушког одела у Будимпешти IV- korona herczeg utca 5. sz.

Велико стоваришће енглеских и француских штофова

Највећи крој — Цене умерене.

П. Н.

Ко жели да има ваљано скројено и особито фино израђено

ГРАЂАНСКО И ВОЈНИЧКО ОДЕЛО

нека се изволи обратити на долепотписаног академско дипломираног самосталног кројача Досадашње признавање мојих поштованих муштерија најбољи је доказ моје кројачке вештине, а трудићу се, да сваку ону поштовану муштерију, која ме буде својим налогом почаствовала, у сваком погледу потпуно задовољим.

С поштовањем

304 4—20 **Младен Петровић.**

Новост за Српство.

ДРЖАВНО ПОВЛАШЋЕНА

УГАРСКА КЛАСНА-ЛУТРИЈА

I класа.

« Вучење у БУДИМПЕШТИ »

од 16 до 19. октобра 1895.

Згодитци		Круна		Круна
1	по	80000	=	80000
1	„	60000	=	60000
1	„	40000	=	40000
1	„	30000	=	30000
1	„	20000	=	20000
1	„	15000	=	15000
1	„	10000	=	10000
2	„	8000	=	16000
8	„	4000	=	32000
10	„	2000	=	20000
13	„	1000	=	13000
100	„	400	=	40000
860	„	200	=	172000
9000	„	80	=	720000
10000	добитака свега			1268000

Поводом изложбе хиљадугодишњице г. 1896

Издаје се 100 000 срећака са 31.499 добитака у две класе подељенима и једном наградом.

Добитци се исплаћују без икаквог одбитка. Вучење ће бити под државним надзором и поред контроле крал. бележника.

Највећи добитак у најбољем случају

1,000.000 круна.

За срећке, које се буду куповале после вучења I. класе плаћа се цена срећака I класе.

II Класа.

« Вучење у БУДИМПЕШТИ »

Од 6. до 14. децембра 1895.

	Згодитци		Круна		Круна
	1	Награда по	600000	=	600000
Који од тих 49 главних добитака буде последњи извучен, добија награду од 600000 круна.	1	„	400000	=	400000
	1	„	200000	=	200000
	1	„	100000	=	100000
	1	„	50000	=	50000
	2	„	20000	=	40000
	2	„	15000	=	30000
	4	„	10000	=	40000
	10	„	8000	=	80000
	27	„	6000	=	162000
	100	„	2000	=	200000
	200	„	1000	=	200000
	1150	„	200	=	230000
	20000	„	100	=	2000000
	21499	добитака и 1 награда свега			4332000

ЦЕНЕ СРЕЋАКА I. КЛАСЕ:

1/1	1/10	1/20	срећке
40	4	2	круна

ЦЕНЕ ПУНИХ СРЕЋАКА, КОЈЕ ВАЖЕ ЗА ОБЕ КЛАСЕ:

1/1	1/10	1/20	пуне срећке
80	8	4	круна

Могу се добити у свима продавницама, које су објављене плакатима

Будимпешта августа 1895.
Андрашијева улица број 5.

Управа угарске класне лутрије.

Потражења ради растуривања срећака имају се на нас управити.

ПРВА ДРЖАВНО ПОВЛАШЋЕНА

УГАРСКА КЛАСНА-ЛУТРИЈА

поводом изложбе хиљадугодишњице у Будимпешти, 100.000 срећака са 31499 у две класе подељених новчаних добитака и једном наградом.

Пуна вредност добитака чини 5 милиуна 600.000 круна

и исплаћује се у готовом новцу без икаквог одбитка. — Највећи добитак у најсретнијем случају

ЈЕДАН МИЛИУН КРУНА.

ПРВО ВУЧЕЊЕ У БУДИМПЕШТИ од 16. до 19. октобра 1895.

По томе препоручујем и шиљем уз поштанско поузеће

	1/1	1/2	1/5	1/10	1/20	
ОРИГИНАЛНИХ СРЕЋАКА I. КЛАСЕ	40.—	20.—	8.—	4.—	2.—	круне
Оригиналних срећака, које важе за оба вучења	80.—	40.—	16.—	8.—	4.—	круне

За срећке, које у I. класи добију добитак, враћа се приликом исплате добитка и цена, која је плаћена за II. класу. Наруџбине уз поштанску упутницу са што јаснијом ознаком адреса.

HEINTZE KÁROLY fő-elárusító, BUDAPEST, szervita-tér 3.

Чек који Magyar postatakarékpénztár 3960. — Брзојавни адрес: LOTTOHEINTZE, Budapest. — Муштерије са стране нека изволе у име поштарине 10 потура, у име препорученог писма 30 потура и у име сваке листе извучених срећака још по 20 потура обашка приложити.

300 1—6 Колектуре, продавнице и агенти се свугде постављају.

Власник и издавалац: Дружина Браника. Одговорни уредник Никола Јоксимовић. Штампарија А. Пајевића у Новоме Саду.